

శ్రీశంకరోవిజయతే.

అయమ్

బాలబోధినీనామగ్రంథః

విద్వత్సమయాజి మల్లాది రామకృష్ణ విరచితః

శ్రీకల్యాణానందభారతీకృతాహంకారధ్వంసినీనామకగ్రంథ
ఖండనరూపః.

భ్రమభంజన్యనూదితవిషయప్రమాణ ప్రదర్శనాత్మకశ్చ.

సత్పురుష సాహాయ్యేన

బైజవాడ వాణీముద్రాక్షరశాలాయాం

బి. కే. స్వామినా

లేఖకప్రమాదాదిదోషాభావపురస్సరం

సంస్కృత్య ముద్రితో విజయతేతరామ్.

౧౯౧౫ సం॥

శ్రీశంకరప్రసాద కార్యస్థానోలభ్యేత.

అస్యమూల్యం రూ ౦-3-౦.

శ్రీమహాగణపతయనమః.

ఉ పా ధ్య త ము

అక్షానాంధస్య శోకస్య జ్ఞానదీపప్రదం గురుం । వందే శ్రీశంక
రాచార్యం సన్మార్గప్రతిపత్తయే॥ ౧॥

సర్వతంత్రస్వతంత్రా యే గురవో బ్రహ్మవిత్తమాః । తా
న్మందరేశత్యాశేశ బాలకృష్ణాభిధా న్మునుః॥ ౨॥

సుజనుల శోక విక్షాపనము.

శ్రీశంకరస్వయాపులగు శ్రీశంకరభగత్పాదాచార్యులవా రనాది
భవసాగరనిమగ్నులగుజనుల కాత్మత స్వేచ్ఛానంబు విస్పష్టంబుగా నొసం
గ దలంచి బ్రహ్మనూత్రంబులకుం గొన్ని యుపనిషత్తులకుం భగవద్గీతలు
మొదలగు గొన్ని ప్రమాణగ్రంథములకును భాష్యంబుల రచించిరి. ఆ
సంప్రదాయము ననుసరించి నేటివరకు నానీతుహిమాచల హద్వైతసి
ద్ధాంతము భరతఖండంబున సకలచుత్రంబులకంటె వ్యాపకం బై పాశ్చా
త్యపండితులచే గూడ వేనోళ్ళ గొనియాడ బడుచున్నయది. ఇటులుండ
నద్వైతానందతీర్థు లను సొక్క సన్న్యాసులు శ్రీశంకరసిద్ధాంతము సరి
యైనది కా దని యొకక్రొత్తసిద్ధాంతము గల్పింప బూని కొన్నిగ్రంథ
ముల వ్రాయగా నవి సరియగునవి కా వని శ్రుతిస్మృతియు క్తిప్రదర్శన
పూర్వకముగా యథాశక్తి వాని ఖండింపుచు శ్రీశంకరసిద్ధాంత మను
వదించుచు నొక చిన్నిగ్రంథము సంస్కృతమున వ్రాసితి.

పేదతో నొక చిన్ని గ్రంథము బ్రకటించిరి. ఈ గ్రంథంబున సాధువులం బండితులను సత్కార్యంబుల మహానీయులగు శ్రీనారాయణతీర్థాది య తిసార్యభౌములం గూడ నిరంకుశంబుగా విచ్చలవిడి దిట్టిరి.

వానికి బ్రత్యుత్తరం బొసంగుటకు మేము జాలము. దానివార లన్యులు గాన నీవిషయమై వారికి వారిత్పిల్లలకును పదివేల వందనంబు లాచరించుచున్న వారలము.

తా మద్వైతానందుల నూతనమతముతో జేరక పోయినను నే వారిపై జేసినఖండనంబు లప్రతిషిద్ధంబులగుటంజేసి తమ కిష్టము లైన నను, నే జేసినశ్రీశాంకరసిద్ధాంతానువాదంబు సరి యగునది కాదనియు, నే నజ్ఞానాదిదోషము క్కుడననియు వ్రాసిరి.

శ్లో॥ అత్కానగ యది నిందంతి నిందంతి స్వయ మేవ హి । శరీ రం యది నిందంతి సహాయా స్తే పరస్పరం॥ అనుశ్లోకంబున జెప్పబడి నరీతిచే అత్కను దూషించిరేని తమ్ము దామే దూషించుకొనిన ట్లగును మనకు గోష మేల శరీరముం దూషించిరేని మాకును సన్ముతమేయని బ్రహ్మవిదులు చెప్పినరీతిని వారు దూషించి రని మా కేమాత్రము తాపము లేదు.

గాని నాయనువాదముపై వీరలు చేసినయాక్షేపము లన్నియు నసంగతములు భాష్యగ్రంథంబుల జడువక బోవుటంజేసియో చదివిన నవి తెలియక యజ్ఞానవశంబుననో వ్రాసిరి. ఈయంశము భాష్యగ్రంథం బుల సమగ్రమంబుగా నభ్యసించిన విద్వాంసులు తమంతటనే వీరిగ్రం థము జూచుటతోడనే గ్రహింతురు. వేదాంతశాస్త్రమున బూర్ణ పరిచ యము లేక నితరశాస్త్రజ్ఞానము గల మధ్యస్థులు వీరివ్రాతయందు ని జము కల దేమో యని భ్రమింతురు. నే నీస్వాములవారి యజ్ఞానము గనుకరచని యెడల నిట్టివారలకు వీరిమాటలవలన గలుగబోయెడి భ్రమంబు తొలగ నేరదు. గాన వాస్తవార్థము దెలుప దలంచితి.

౧ శ్రీవ్యాసనూత్రంబుల కనేకులు భావ్యముల రచించిరి. అం
ను మహనీయులే. ఇటు లుండ నెవ్వరిభావ్యము వ్యాసులయభిప్ర
యము ననుసరించు నని సంశయము జనులకు గలుగును. దీని బోనాడ
నుపాయంబే గాన్పించ దని శంకించి తాము రచించిన ౧౨ నూత్రముల
పూర్ణమీమాంస యనుగ్రంథము శ్రీశంకరభావ్యము ననుగ్రహించు
ను, ఇతరభావ్యముల ననుగ్రహించును, గాన శ్రీశంకరభావ్యమే వ్యా
ససమ్మత మని వీరలు వ్రాసిరి.

చూడుడు, ఈబాలస్వాములవారి కహంకార మెంత హెచ్చినదో
దమయనుగ్రహమునకు శ్రీశంకరభావ్యము తద్వారా శ్రీశంకరులును
కాత్రులట చాలుచాలు విననవారలకు గూడ దోషము వాటిల్లును శ
క్తి లక్షణలచేత నర్థము స్ఫుటముగా నిర్ణయించుచు బ్రహ్మనూత్రము
లకే విభిన్నార్థముల వ్రాసిన యాయాభావ్య కారులు వీరినూత్రములకు
గాని వీరి త్రికోణాది రేఖలకు గాని యధారముల గల్పింప జాలరా
కల్పింప గలరు. గాన కవీల కణభు క్లాత చూది మహమ్మలు, తమతమ
గ్రంథములం దవైతము ఖండించిరి. ఇయ్య దైవైత మెవ్వరిమతమై
యుండనోపు నన వారిలో నెములకు శ్రీవేదవ్యాసులే మదైవైతు లని
పరిశేషవ్యాసులుచే నిర్ణయింప వచ్చు నని వ్యాసతాత్పర్యసిద్ధియ
కారుడు వ్రాసినప్రోవయే నిజము, గాన వీరి పూర్ణమీమాంస నిష్ప్ర
యోజన మని గురు తెరుంగునది.

౨ తత్త్వజ్ఞానముచేత నజ్ఞాన మెవ్వరికి బోవునో వాగు జీవన్ముక్తు
లు గాన వారికి జగత్తు బాధితమై సోచును వీరి కట్టితత్త్వజ్ఞానము ల
భించదో అట్టివార లజ్ఞాను. గాన వారికి జగంబబాధితమై సోచు నని
సంస్కృతగురు ప్రభుభంజనియందు నుపప బడియె. ఆతత్త్వజ్ఞానము
భేదజ్ఞానమా అభేదజ్ఞానమాయని యీ స్వాములవారు వికల్పించిరి.

శ్రీశంకరసిద్ధాంతము నుడువు నప్పుడు చెప్పబడు తత్త్వజ్ఞాన
ము వారి కభిమత మగు జీవబ్రహ్మైక్యజ్ఞానమే యని సామాన్యజనులు

గూడ గ్రహితుడు. నీ కీడుశము శోచనముకు కారణము తేట పడదు.

3 బ్రహ్మవిదులకు మెలకువ బొందిన వారలకు గలలోనిపదార్థంబులబోలె బాధతొలై జగంబు గరువట్టు నని భ్రమభాజియింప మాగ్రాసమున న్రాదుబడియె మెలకువ బొందినవారలకు స్వప్నపదార్థంబులు గావ్పించవు. అటులనే బ్రహ్మవిదులకు జగంబు గరువించగూడ దని వీరలు శంకించిరి.

మెలకువబొందినవారలకు చిత్రాశోషము పోయినందున స్వప్నపదార్థములు గావచ్చుచున్నవి. కీరస్మ స్థలకు బ్రాత్యక్షబలము లే బాధతొలై నను జగంబు దర్శనమున ముఖము లే దనెడిబాధానమున్నను ప్రతిబింబము గోచింపదు. బాధతొల్యమే రెంటికి సమానధర్మ మని సమాధానము చెప్పబడియె.

4 జ్ఞానులకు ప్రాత్యక్షమే ముండ నని వీర లాక్షేపించిరి.

తస్య తానదేవ చిరా అను ఛా దోగ్యశ్రుతియగునను తద్భాష్యులునను, శోకేనత్విత రేషున చత్వాస సుర్యశే యును బ్రహ్మసూత్రతద్భాష్యులులొనను జ్ఞానికి బ్రాత్యక్షము కలదని చెప్పబడియె. కొన్ని గ్రాహములకు లే గని చెప్పించు సప్తరుహమికయగు జీవన్ముక్తునకు దేహభాన ముండ దని సూత్రాభ్యుల తాత్పర్యమనియు అవి యల్పము జక్కిగా జదివిన వారలకు గాని యాయథాము తేట పడ దనియు సమాధానము చెప్పబడియె.

5 బ్రహ్మలోకంబున ప్రకృతదనాభిగంబు లుండనని వీరలు శంకించిరి. ఛాదోగ్యోపనిషత్తు ౮ ప్రపాతకమున, శ్రు|| సయదిగంధ మాల్యలోకామోఢాతి - ఇత్యాదివాక్యములచే నిట్టిభోగంబులు బ్రహ్మలోకంబున గలవనిజెప్పబడియె. ఆగ్రంథంబుల జదివిన గాని యవి తెలియవని సమాధానము చెప్పబడియె.

౬ బ్రహ్మలోకంబునకు సగుణోపాసకులును, కంచాగ్నివిద్యా విదులగు గృహస్థులును, స్వాత్రమధర్మవిరతులగు వానస్థులు, అట్టి యతులును, అశ్వమేధయాజులగు గృహస్థులును బోయెదరు. వీరిలోన సగుణబ్రహ్మోపాసకులు దక్కి దక్కినవారలందరు కల్పాంతరంబున బునరావృత్తి జెందుదురు. సగుణోపాసకు లాకార్యబ్రహ్మమునో గూడ ముక్తులగుదు రని భ్రమభంజనియందు నక్కాగోక బడియె.

సగుణోపాసకులు దక్క నన్యులెవ్వరును బ్రహ్మలోకంబునకు బోరని గొన్ని సామాన్యంబులగు భిష్యవాక్యంబుల గనుకరచి వీరలు శంకించిరి.

ఛాందోగ్యోపనిషత్తు పంచమ ప్రపాఠకంబున శ్రు|| తద్యత్తథం విగుః యేచేఽమేఽరణ్యే శ్రద్ధాతకత్తువాసశే || ఇత్యాది శ్రుతిభాష్యంబున నీయర్థంబు లన్నియు విస్తృతంబుగా జెప్పబడి యున్నయవి. ఇయ్యవి విశేష వచనంబులు. వీనితో సామాన్యవచనంబుల సంకోచింపనగును. బృహదారణ్యక పంచమాధ్యాయాబున, శ్రు|| అథ హై నం భుజ్య ద్దాహ్యయణిః || య ను బ్రాహ్మణమున భిష్యంబులో తస్మాత్సర్వమేథాశ్వమేథాదీనా బ్రహ్మత్వాదీని ఫలాని యని జెప్పబడి యున్నది. ఈయంశంబులు ఛాందోగ్య బృహదారణ్యక భాష్యంబుల గురుముఖంబున జదివిన విద్వాంసులకు గాని తెలియవు. అజ్ఞానవశంబున హస్తప్రసించి రని సమాధానము చెప్పబడియె.

౭ ముక్తియందు ద్వైతుల కుపాసనాదులు సంభవించ నట్టుల ద్వైత సిద్ధాంతంబున ద్వైతంబు వరచి నష్ట పాపనాదులు సంభవించ వని భ్రమభంజనిలో వ్రాయబడియె.

ఆ వాక్యంబుల సరిగా నన్వయింప లేక విపరీతార్థముల శంకలు జేయగా నా వాక్యముల కర్థము గాక భ్రమజెందితి రని నిరూపించుచు వాస్తవార్థము చెప్పబడియె.

౮ ద్వైతమిధ్యాత్వజ్ఞాన ముపాసనాప్రతిబంధకము కా దనుట కు ససకాది మహద్బలయొక్కయు శ్రీనారాయణతీర్థులయొక్కయు ఆచారము ప్రమాణ మని భ్రమభంజనిలో వ్రాయబడియె.

శ్రీకృష్ణలీలాతరంగముల రచించిన నారాయణతీర్థులు స్వత్య గీత తాళ వాదనాది శూద్రధర్మముల నాచరించినందున స్వధర్మ ప్రచ్యుతుడు. ఇట్టివాని ససకాదిమహద్బలతో బోల్చుట యుక్తము కాదని వీర లాక్షేపించిరి.

యాజ్ఞవల్క్య స్మృతి ప్రాయశ్చిత్త కాండంబున యతిధర్మపరణంబున, శ్లో॥ ఏణావాదనతత్త్వజ్ఞ శ్మృతిజాతివిశారదః తాళజ్ఞ శ్చాప్రయాసేన మోక్షమార్గం నియచ్ఛతి ॥ గీతజ్ఞో యదియోగేన నాపోతి పరమం పదం । గుద్రస్యా నుచరో భూత్వా సహ తే వైవ మోదతే ॥ యనియతులు ముఖ్యముగా శ్రుతి జాతి తాళ జ్ఞానములు గలిగి ఏణాది వాద్యవిశేషవాదనము నభ్యసించి పరమేశ్వరు భజింపవలయు నని జెప్పబడియున్నది. ఇటుల శ్రీభాగవతంబున ననేకవచనంబులు గలవు. నారద సదాశివ శ్రీకృష్ణ కుశలవ భరతాదుల యాచారంబులు ప్రమాణంబులు. ఈధర్మంబుల గురు తెరింగి సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మ సాక్షాత్కారములు గలిగి వలెంచి పరమేశు భజించిన శ్రీనారాయణతీర్థుల సభిక్షేపించుట పాపకార్యం బనియు, జీవనాథము నటనాదికము నాశ్రయించుట శూద్రధర్మముగా జెప్పబడినదిగానూ ఈయంశంబులు తెలియనందున వీర లాక్షేపించి రనియు సమాధానము వాక్రువ్వబడియె.

౯ అనాదిమూలప్రకృత్యవచ్ఛిన్నము అధవా ప్రతిబింబితము స విశేష బ్రహ్మ మనియు, శుద్ధసత్త్వప్రధానమాయావచ్ఛిన్న మిశ్వరుడనియు, మలినసత్త్వప్రధానావిద్యావచ్ఛిన్నము జీవుడనియు భ్రమభంజనియందు నుడువబడియె.

ఇట్టి విభాగమునకు బ్రమాణ మమియులేదని వీరలాక్షేపించిరి.

వంచదశీ ప్రత్యక్షత్వవివేకంబున! శ్లో! చిదానంద మయబ్రహ్మ ప్రతిబింబసమన్వితా! తమోరజస్సత్వగుణా ప్రకృతి ర్ద్వివిధా చ సా । యని గుణత్రయసామ్యావస్థారూప ప్రకృతి ప్రతిబింబితము, స విశేషబ్రహ్మము, శుద్ధసత్త్వప్రధాన ప్రకృతి ప్రతిబింబిత మీశ్వరుడు మలినసత్త్వప్రధానా విద్యాప్రతిబింబితుడు జీవుడు అని చెప్పబడియె. అధర్వశిఖాద్యుపనిషత్తు లందేకైకగుణప్రధాన బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రుల కంటె గుణత్రయసామ్యావస్థారూప ప్రకృతి ప్రతిబింబితుడగు పరమ శివుడు వణింపబడియె నని సమాధానము నుడువబడియె. వీ రీగ్రంథ సమాప్తిని దిట్టినట్టిట్టులకును, వీరిచే దిట్టించిన దంభాహంకారమాత్మ ర్యాది గుణంబులకు వీరలకు ననేకసహస్రవందనంబు లాచరించుచు న్నాడను. వీరి గ్రంథములోని నిచయం భ్రమయా ఇత్యాది లింగవ్యత్యయంబులకును బునరుక్త్యాదులకు ననేక వందనంబులు.

నిజముదెలిపితి గాన నికవీరు నూరు ఖండనంబుల వ్రాసినను తిరుగా ఖండనము వ్రాయ దలంచలేదు.

శ్రీమదద్వైతానందతీర్థులవారును భ్రమభంజనిపై ఖండనాభాసంబు వ్రాసిరి. అగ్రంథము నే భ్రమభంజనిలో వ్రాసినట్టి యే యంశమును గూడ ఖండింపజాలదని చదువరులే గ్రహింపగలరు గాన దానిపై ఖండనము వ్రాయ బూనలేదు. సర్వశక్తులుగల పరమేశ్వర నాక్షేపికలప్రాపంచిక సుఖంబుల విడనాది విశుద్ధాత్మతత్త్వవిజ్ఞానము కై సన్నద్ధునించిన యీ యతీశ్వరులకు లాభపూజాఖ్యాతివాసనలును దంభ ద్వేషా నూయా హంకారాదులును లేకుండునట్లు కరుణించుగా త. ఇట్టియతీశ్వరులతో శాస్త్రసిద్ధాంతనిర్ణయార్థము వివాదమునొందినందునను, దురితంబుగలుగునేని యద్దానిని స్వధర్మానుష్ఠానప్రమాదంబువలన మాకు సంభవించెడి దురితంబులను దొలగించి వైరాగ్య భోగో పరతి నిష్ఠల నొసంగుగాత మని యప్పరమేశు బ్రాధించుచున్న వాడను.

విశేషాంశముల చెలియగోరువారలు సంస్కృత. గ్రంథమున
జూడనగును.

ఇట్లు సుజనవశంవదును,
మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి సోమయాజి.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీశంకరోవిజయతే.

సత్వా శివం సర్వవిదం గుహానపి గరీయసః

రామకృష్ణాధ్వరీ విద్వాన్ కురుతే

బాలబోధినీమ్.

ఇహఖలుభవసాగరనిమగ్నజ్జడనోద్దిగ్ధీర్షయా భగవాన్ బాద
రాయణ స్సకలోపనిషదర్థనిర్ణాయకః శారీరకమీమాంసాశాస్త్రం ర
చయామాస తస్య చాతిగంభీరార్థతయా ల్పాక్షరనూత్రప్రాయత
యా చ ముముక్షుగురవగాహార్థణా మాకలయ్య కరుణాకర స్సర్వజ్ఞః
కౌర్మాదిపురాణాభివ్యంజితవిజ్ఞానతారమహిమా శ్రీశంకరాచార్యగుగువ
ర్యో విస్సప్తార్థబోధక ముపక్రమాదిప్రమాణాధిగత శ్రుతితాత్పర్యాను
గుణ మితిహాసపురాణాత్మకోపబృహణానుమతం సత్సంప్రదాయాను
గుణం సుమహద్భాష్యం రచయాంచ కార ఎవమేవ కాసాం చిత్సంది
గ్ధార్థానాం శ్రుతీనాం భగవద్గీతానాం చ.

తత్ర శ్రీమదద్వైతానందనామభి ర్యతిభి శ్రీశంకరసిద్ధాంతవి
రుద్ధతయా ప్రస్థానాంతరం నిర్ణాయ నూతనసిద్ధాంతం ప్రదర్శ్య శాం
కరసిద్ధాంతే దూషితే శ్రీశంకరసిద్ధాంతోపపాదనపూర్వకం తస్మత్తఖం
డనం కృతం భమభంజినీనామకే గ్రంథే.

ఏవంశీతే బాలస్వామినామానః కీ చిదహంకారధ్వంసినీనామ
కం స్వాహంకారప్రకాశనక్షమం కం చనాత్యల్పం నిబంధంభ్రమభంజనీ
ఖండనాభిప్రాయేణ నిబబంధుః.

తత్రచాంధ్రవాణ్యా సాధూనాం విదుషాం బ్రహ్మవిదాం విశేష
తోనుమ చ యాని నిందనాని కృతాని తై శేషై తదీయా ద్వేషాహం
కారమాత్సర్యాదయో భివ్యజ్యంత ఇతి వై తత్సర్వముపసాదనాపేక్ష
మిత్యుపేక్షితం.

అద్వైతసిద్ధాంతోపసాదనప్రస్తావగతానాం మద్వచసాం యే
దూషణాభాసాశుపసాదితా స్తవవై తేషాం వేదాంతశాస్త్రానవబోధ
మావేదయంతి విదుషాం మందప్రజ్ఞానా మనధీతవేదాంతశాస్త్రాణాం
చై తే దూషణాభాసా స్సుసంగతా ఇతి భ్రమం జనయేయు రితి తద్రు
మనివృత్తయే బాలానవబోధనిరాసాయ చాయ మల్పక్షరో గ్రంథ
ఆరభ్యతే.

౧ తత్రా దాశారీరకసూత్రాణామతిగభీరార్థకతయా తదర్థా
విష్కరణాయ శ్రీభగవత్పాద శ్రీకంఠా దయస్స్వస్వాభిప్రాయానురోధీ
ని భాష్యాణి రచయాంబభూవుః తేచ సర్వే తత్తత్సతానుయాయుప్రద
ర్శితవచనావగతమాహాత్మ్యా మహాత్మాన ఏవేతి కస్యవాభాష్యం భ
గవద్వాదరాయణాశయానురోధి సప్రచుత్త్యనుమత మితి విశయే స్వాప
లబ్ధపూర్ణమీమాంసాదర్శనానురోధిత్వా చ్ఛాంకరం భాష్యమేవభగవ
ద్వాదరాయణాశయానురోధీ తియదుక్తం తదసత్.

యదా శక్తిలక్షణాదిద్వారా విస్పష్టార్థబోధక బాదరాయణీ
య సూత్రనిచయస్యైవ తత్తత్సతప్రవర్తకభాష్యకారాభిమతరీత్యా
యోజనం సంభవిత తదా కిము వక్తవ్యం యథాకథంచిదుపపన్నా
నాం రేఖాణామర్థవిశేషద్యోతకత్వాభిధాయకస్య భవదభిమతస్యా పి
దర్శనస్య తత్తద్భాష్యకారాభిమతరీత్యా యోజనా నుతరా ముపప

వ్యతథి అతో భగవతే విలసితే నరగళాంతి రితి వ్యాయేన త్వదీయదర్శనాభ్యుపగమేపి నపూర్వోక్తసంశయవిస్తారః నచైత ద్దర్శనం నమదుపలబ్ధమపితు మత్ప్రణీత మగోనుదాశయవిరుద్ధత్వా ద్భేదవాదికృతా యోజనాఽసంగ తేతి వాచ్యం తనాల్పప్రజ్ఞతయా సంభావితపుండోషతయాచ త్వత్ప్రణీతనూత్రవిరుద్ధత్వేపి తత్త్వదీయభాష్యప్రామాణ్యస్య దురపన్నవత్వాత్ అతఃకతర ద్భాష్యం భగవద్భాదరాయణాశయానురోధీ త్యత్ర కపిలకణభుక్తాతమాదిత త్తత్సూత్రకారై స్వస్వాభిమతమతవ్యవస్థాపనాయా ద్వైశిద్ధాంతస్య పూర్వపక్షతయా దూషితత్వాత్కన్యా యా సిద్ధాంత స్వాదివిశేషేనూత్రకారై స్తత్సమకక్ష్యసైవ కస్య చిత్సిద్ధాంతో దూష్యతేతి బాధ్యతనూత్రకారో బాదరాయణ ఏవేతి బాదరాయణాభ్యా ద్వైతితయాసకలనూత్రకారసంప్రతిపన్నత్వేన తదాశయానురోధీ శ్రీశంకరభగవత్పాదానాం భాష్య మేకమేవేతి నిశ్చేతుంశక్యమితి వ్యాసతాత్పర్య నిర్ణయకారప్రదర్శితైవ రీతిస్ససంగతే తినభవదీయత్రికోణప్రభృతి నూత్రసాహాయ్య మపేక్షితం.

తదేతత్తాత్పర్యానుగృహీతంస చ్చీమచ్ఛాంకరబహ్మనూత్రభాష్యమేవ శ్రుతిసమ్మతమితియోచ్యోక్తం తదత్యంత ముపశాసాయ.

ససాసక్తిరణసదృశస్య శ్రుతియుక్త్యనుభవైస్సప్తస్థార్థాధికస్య శాంకరప్రాపిదర్శనస్యా నుగ్రాహకాపేక్షేతి తస్య ఖిద్యోతప్రాయమపిస్ఫుటార్థబోధకం ద్విచత్వారింశత్సూత్రమిత మిద మవభాసక మనుగ్రాహక మితిచకథనం కథం సంగచ్ఛతే.

అహం బాలయతే ద్దురహంకారవిలసితం యదభాష్యకారానపి స్వానుగ్రాహ్య స్మన్యతే జితం కలినా యదీదృశా అవ్యవాగంధితపదవాక్యప్రమాణా రాగద్వేషదూషితాశయా నూత్రకారా స్సంప్రతా భాష్యకారానుగ్రాహకాశ్చ నచ శ్రీచక్రాదియంత్రాణా మద్వైతసిద్ధాంతావద్యోతకత్వం తత్తత్సూత్రప్రవర్తకైః ప్రవృత్తైర్వా నుమన్యతే తథాసతి యంత్రాణాం పూజనీయతయా సంప్రతిపన్నత్వేన తదవద్యో

తితస్యా ద్వైతస్యైవ స్వసిద్ధాంతత్వసంభవేన మతవిప్రతిపక్షే శేవా
భావప్రసంగాద్యోః సకించదేనత్.

౨ యస్యజీవస్య తత్త్వజ్ఞానేనావిద్యా నాసోదితా తస్యనే
శ్వరం స్వర్గనరకాదిభేదభిన్న మవ్యక్తకాలాకాశాదిసహితం జగదబా
ధితం వర్తత్యభిహితం భ్రమభంజన్యాం శాంకరసిద్ధాంతానువాదే.

అత్రతత్త్వజ్ఞాన మీదృశమత్యసభిధానా తత్త్వజ్ఞానం భేద
జ్ఞానం ఘటపటాదిజ్ఞానం వే త్యాదినా బహుధా వికల్ప్య తస్మిన్లయ
కారణం నోపలభ్యత ఇతి యదుక్తం తదసత్ ఇదంతావద్దేవానాంప్రి
యః ప్రప్తవ్యః శాంకరసిద్ధాంతానువాదప్రయుక్త సత్త్వజ్ఞానశబ్దః కిం
శ్రీశంకరభగవత్పాదాభిమతం బ్రహ్మజ్ఞైకత్వజ్ఞాన మఖండసాక్షాత్కా
రాత్మకం బ్రహ్మ త్యాహూస్వి త్ప్రకారాద్యభిమతం తతద్భేదజ్ఞాన మితి.
శాంకరమతానువాదప్రయుక్తస్య తత్త్వజ్ఞానశబ్దస్య శ్రీశంకరాద్యభిమత
భేదజ్ఞాన మేవాత్ర తత్త్వజ్ఞానమిత్యభిహిత మితి శంకా బాలిశస్యాపి
నజాయతే. అత శ్శంకరభగవత్పాదాభిహిత మేవజీవబ్రహ్మైకత్వజ్ఞానం
తత్త్వజ్ఞాన మితిప్రతిపద్యతే విద్యాన్ (తచ్చ సద్బ్రహ్మకేమిత్యాకాంతా
యాం తత్త్వమసిశ్వేతకే ఇతి కర్తృత్వభోక్తృత్వాదివిరహితం ప్ర
త్యగాత్మస్వరూప మేవసద్బ్రహ్మైకత్వభిహితమితి) భ్రమభంజన్యామేవ
జీవబ్రహ్మణో రభేదజ్ఞానమేవ తత్త్వజ్ఞాన మిత్యభిహితం అనువాదస్య
సంగ్రహరూపత్వా దత్రతత్త్వజ్ఞాన మీదృశమిత్వసరూపణేపి తత్సిద్ధాం
తగ్రంధేషు తత్త్వజ్ఞానం మీదృశమితి ప్రతిపాదితం తాదృశమేవప్రతిప
త్తవ్యం నతునిర్ణయ కారణాసంభవః శాంకరమతానువాదత్వస్యైవ
నిర్ణాయకత్వాత్ ఏవంభిజే ఏతావన్నాతస్యా పృథాన మజ్ఞాననిబంధన
మేవ॥

3 శ్లో॥ అద్వైతేఘ్నేఘ్నరూపాపన్నే ద్వైతే ప్రశమతాం గతే
పశ్యంతిస్వప్న వల్లోకం గతుర్థిం భూమికా మితా ఇతివాసిష్ఠశ్లోకః జీవ
న్ముక్తానా మయంప్రపంచో జాగ్రతస్వప్నప్రపంచోయథా మిథ్యా

త్యేన నిశ్చయతే ఏవంతత్వజ్ఞానబలాన్నిభ్యా త్యేననిశ్చయత ఇత్యంతే
ప్రమాణతయా సంగృహీతో భవభంజన్యాః॥

అత్ర జాగ్రత స్వప్నప్రపంచానవభాసన జీవన్ముక్తస్యా పి త
త్వజ్ఞానబాధతత్వా జ్ఞగ న్న భాసతే. అసో బాధతత్వావభాస్యత్వయో
రే కాధికరణత్వం స్వప్నే పి ససంభవతీ త్యుక్తిః॥

అత్ర బ్రూమః- జాగ్రత స్వప్నప్రపంచో మిథ్యా త్యేన నిశ్చయ
తే. తద్ధేహోన్నిభ్యాజ్ఞానస్య జాగ్రద్దశాయాం వివక్షత్వా స్మప్రత్యవభా
సతేచ జీవన్ముక్తస్య త్వయం ప్రపంచో మిథ్యా త్యేననిశ్చయోపి ప్రత్య
వభాసతేవ తద్ధేహో రవిద్యాయా ఆనరణాత్కనానివృత్తత్యేపి ప్రారబ్ధ
కర్మబలా ద్విక్షేపాత్కనాననువృత్తే యథాదర్శకముఖాభావజ్ఞానేపి
యావదుపాధి ప్రతిబింబావభాసో అనువ ర్తతేతద్వత్ జాగరూకాపురు
షాస్వప్నయథామిథ్యా త్యేనపశ్యంతి తథా తత్త్వజ్ఞాః ప్రతీతమపిజగ
న్నిభ్యా త్యేన పశ్యంతీతి తదర్థః- అయమేవాస్యక్లోకస్యార్థ ఇతి వాసిష్ఠప
రిశీలనశాలినాం పండితానాం సుజ్ఞేయార్థః అతవ వాసిష్ఠసారకృద్భి
శ్రీశంకరసిద్ధాంతపారదృశ్యభి శ్రీవిద్యారణ్యగురుభి రద్వైతానందేమృ
జ్ఞానే ఘటాదీనాం నివృత్తిర్నదృష్టా- ఏవంబ్రహ్మజ్ఞానేన ప్రపంచస్యాపి
నివృత్తిర్న సంభవతీతి చోదితే సమాహితం క్లోనివృత్తవ యస్మాతే
తత్సత్యత్వమతి ర్గతా ఉదృచ్ఛివృత్తి రేనత్ర బాధజా నత్యభాసన
మిత్యాది నా అతో అపరోక్షానుభూతో సూత్రభాష్యాదిషువా. యత్ర
యత్ర ప్రపంచశూన్యతాంగత ఇతి స్వక్షుప్రపంచవత్ప్రవిలీయత ఇతిచ
ప్రతిపాదితం- తత్ర సర్వత్ర మిథ్యా త్యేననిశ్చయత ఇత్యేవార్థః- అస్య
క్రథా తత్త్వసాక్షాత్కారోత్పత్తిక్షణవప్రపంచప్రతిభాసాభావే త్వత్ప్ర
దర్శితాపరోక్షానుభూతివచనానుసారేణ ప్రారబ్ధకర్మణ స్తత్క్షణవ నా
శేచ ఆచార్యాభావప్రసంగా దాచార్యవాన్పురుషోవేదేతి తిశ్రుతి ర్పాధి
తా స్యాత్. ఆచార్యవాపురుషోవేదేతి శ్రుత్యర్థోపవాదసప్రస్తావే
ఛాందోగ్య వక్షప్రసాతక చతుర్దశఖండ భాష్యే బ్రహ్మవిద స్తత్త్వజ్ఞా

న బాధితస్యాపి శిష్యశాస్త్రాదుఃప్రత్యవభాసే కంఠరహేవర్జితే బాధిత
త్వావభాస్యత్వయో రేకాధికరణత్వం స్వప్నపి నసంభవతి తికథన మ
నవబోధవిబంధనమేవ॥ శ్లో॥ నాప్రతిస్థాయోర్బాధః కింతుమిథ్యాత్వ
నిశ్చయః॥ ఇతిశ్రీవిద్యాగణ్యగురుభి శేషోక్తత్వాదితి॥

ర ప్రారబ్ధకర్మణాశ్చవశ్యభోక్తవ్యత్వాదితీవన్ముక్తస్య ప్రా
రబ్ధకర్మోపభోగో వర్తతేఇత్యుక్తం భ్రమభంజన్యాం-

తద్రథమవిలసిత మిత్యాదీ ప్తం అత్ర హేతుశ్చ ప్రదర్శితః॥ శ్లో॥
దేహస్యాపిప్రపంచత్వాత్ప్రారబ్ధావస్థితిఃకుతః॥ ఇత్యాదిశ్లోకేషు తత్త్వ
జ్ఞానేనతి ప్రారబ్ధకర్మణోపి విలయిప్రతిపాదనాత్ సమన్వయనూత్రభా
ష్యే జీవన్ముక్తస్యా శరీరత్వప్రతిపాదనాత్ కృతాత్వయాధికరణభా
ష్యే సమ్యగ్దర్శనా దశేషకర్మక్షయప్రతిపాదనాత్ గీతాభాష్యే సమ్య
గ్దర్శనా దత్యంతమేవసంసారోపరమ ఇతిప్రతిపాదనాచ్చ త్యాదిః మృ
తే భర్తరి ద్వయోఃపత్నోర్విధవాత్వ మేకస్యాన్సువాసినీత్వమి త్య
భ్యుపగమ తుల్యతాప త్తిరితిచ.

అత్ర వదామః ఛాందోగ్య వష్ట ప్రసాతక భాష్యే ఆచార్య
వాన్పురుషోవేదే తిశ్రుతివాఖ్యానే తస్య అస్మైవమాచార్యవతోము
క్తావిద్యాభిమానస్య తావదేవ తావానేవ కాలః చిరం క్షేపః సదా
త్మసంపత్తే రితివాక్యశేషః కియాకాలశ్చిరమితి ఉచ్యతే యావన్నవి
మోక్ష్యే నవిముచ్యత ఇత్యేతత్ పురుషవ్యత్యయేన సామధాన్యత్
యేనకర్మణాశరీరమారబ్ధం తస్యోపభోగేనక్షయో దేహసాతోయావది
త్యధః అథ తదైవ సత్సంపత్త్యత ఇతిపూర్వవత్ ఇతివ్యాఖ్యాన
ప్రారబ్ధకర్మణాంఫలభోగావశ్యంభావాభ్యుపగమే కర్మత్వసామాన్యాది
తరేమామపికర్మణాం ఫలదానప్రసక్త తత్తత్ఫలోపభోగాధికం శరీరాం
తరోత్పత్తౌ పునఃకర్మాంగరసంభవా త్సంసారోనుపరతస్యాది త్యాశం
క్య ప్రారబ్ధకర్మణః ప్రవృత్తఫలత్వా దవశ్యభోక్తవ్యత్వ మితీతరయో
రక్రవృత్తీఫలత్వా న్నాక ఇత్యాదికం లక్ష్యముక్త్యాది దృష్టాంతప్ర

దత్తవపుర్యక మాచార్యవాన్సు యహేవేదే తిశుత్యధాన్యధానుప వ
 త్త్యా ఆచార్యభావే ఉపదేష్టురభావా జ్ఞానాన్మోక్షభావప్రసంగ ఇ
 త్యాదియుక్తిభిశ్చ నిపుతరముపపాదితం ||

నూత్రభాష్యే ఫలాధ్యాయే ప్రసముపాదే అనారబ్ధకార్యే ఏవ
 తుపూర్వేతదవధే రితినుత్రే తస్య తావదేన చిరమిత్యవధికరణా త్రా
 రబ్ధకర్మవ్యతిరిక్తేవపుణ్యపాపేజ్ఞానాన్మత్యత ఇత్యభిహితం. శాధితమపి
 తు రిథ్యాజ్ఞానం ద్విచంద్రజ్ఞానవ త్కంచితకాల మనువర్తతేన అపి
 చనై వాతేవపదితవ్యం బ్రహ్మవిదాకంచితకాలం శరీరంధ్రియతే నవా
 ధ్రియతఇతి కథం హ్యేకస్య స్వహృదయప్రత్యయం బ్రహ్మవేదవం శ
 రీరధారణం చాపరేణ ప్రతిక్షేప్తుం శక్యేతే త్యాదినా జీవన్ముక్తస్య
 ప్రారబ్ధకర్మానుభవే శాధితప్రపంచప్రత్యవభాసేచ స్వానుభవః ప్రద
 ద్వితః భోగేనత్వితరేక్షపయుత్వాసంపద్యత ఇతినుత్రే భోగేనైవ ప్రార
 బ్ధకర్మణః క్షయ ఇతిప్రతిపాదితం భాష్యే. అనారబ్ధకార్యేవతేతిభోగేన
 త్వితీ చనూత్రకారైరేవ కంఠరవేణ ప్రతిపాదనా ద్భగవతన్ముత్రకృ
 తోఽయమేవాభిప్రాయ ఇతి స్ఫుటం జ్ఞాయతే ఏవంస్థితే క్షీయంతేచా
 న్యకర్మాణి జ్ఞానాగ్ని సర్వకర్మాణి ఇత్యాదిశ్రుతిస్మృతిషు బహువచనా
 న్యుత్సర్గాపవాదన్యాచేన ప్రారబ్ధకర్మాతిరక్తకర్మపరాణి. నహింన్యా
 త్సర్వాభూతానీత్యత్ర సర్వపద మగ్నిః పోమీయం పశుమాలభేతేత్యప
 వాదశాస్త్రానురోధా ద్విహితపశువ్యతిరిక్తవిషయ మితి సిద్ధాంతితం
 పూర్వతంత్రే అశుద్ధమితిచేన్న శబ్దాదినినుత్రేభాష్యే స్వేనాపిభాష్యకృ
 తైవమేవాభిహితం స్థితేచైవ ము పరోక్షానుభూతిశ్లోకా స్మృతతసమా
 ధినిష్ఠస్య ప్రారబ్ధకర్మోపస్థాపితోపదేహ స్సమాధిబలాన్మప్రతిభాసత
 ఇతిభూమికాభేదప్రదర్శనపరో వ్యాప్త్యయః అజ్ఞానిజనబోధార్థం ప్రార
 బ్ధంవక్తివైశ్రుతిరితిత్రైవోక్తం అజ్ఞానిజనబోధార్థమేవ కిల శారీరక
 మారబ్ధం అన్యనర్థహేతోప్రహణాయాత్మైకత్వవిద్యాప్రతిపత్తయే
 సర్వేవేదాంతావరభ్యంత ఇతికిలాధ్యాసభాష్యే ప్రతిపాదితం అజ్ఞానిః
 ఏవవయం అస్మదీత్యాఽస్త్యేవప్రారబ్ధం కర్మ విదుషః విదుషాంతునః

రోజోనవోత్పత్తిని తీర్చి త్యాగమునా నీతి తద్వప్యము
 న్ను ఏతేచవిద్యాసః ప్రపంచప్రత్యవభాసకూన్యాససతత సమాధినిష్ఠా
 యానుద్దిశ్య శ్లో॥ దేహంచనశ్వరమవస్థితముత్థితవాసిద్ధో నవశ్యతియ
 తోధ్యగమత్స్వరూపం దైవాదుపేత మథదైవవశాదపేతం వాహాయ
 భావనికృతంమదిరామదాంధృత్యాదినా శ్రీభాగవతేభిహితం ఏతే బ్ర
 హ్మవిద్వరా ఇత్యాఖ్యామం తే బ్రహ్మవిదాంతుబాధితప్రపంచప్రత్యవ
 భాససంప్రారబ్ధకర్మోపభోగ శ్వావర్జనీయః ఏతాదృశావవముహంతోలో
 కోపకారిణ ఆచార్యాఇన్ద్రాది శ్వాత్రుసంప్రదాయవిదాం నుజ్జేయోర్థః
 సిద్ధంజీవకోపివిముఖోఽశరీరమిత్యాదికంజీవమృతస్యశరీరతాదాత్మ్యా
 భిమానదాత్మ్యాభావం ప్రతిపాదయతి నతుశరీరప్రతిభాసాభావం ప్రార
 బ్ధకర్మాభావంవా సమ్యగ్దగ్ధనానత్యంతమేవసంపాదోపరమ ఇతివచనం
 తత్త్వజ్ఞస్యప్రారబ్ధాతిరిక్తకర్మోపభోగాభావం పునరావృత్తిరహితంకై
 వల్యం చప్రతిపాదయతి నతువిముఖః ప్రారబ్ధకర్మాభావం ఉదాహృత
 ప్రమాణానా మనన్యథాసిద్ధత్వాత్.

మృతే భర్తరి తిస్థానా వైధవ్యమేవ ద్వేమృతే ఏకా వితం
 తు ర్జీవ తీతిదృష్టాంతసంభవాత్ విద్యమానస్యాపి ప్రారబ్ధకర్మణో వా
 సనానాధాయకత్వా తత్త్వజ్ఞానబాధితత్వాచ్చ విధవాదృష్టాంత ఇ
 త్యాదిక మూహనీయం ఆచార్యవాన్మయమోవేదే తిశ్రుతిసిద్ధిర్థే యుక్తి
 విరోధప్రదర్శన స్యానుచితత్వాచ్చ స్థితేదైవం స్వస్యాజ్ఞత్వ మన్యత్రా
 రోప్య ఖండనవిలేఖన ముచిత మనుచితం వేతి సుధిగా విభావ
 యంతు.

౫ కేనచిదమానుషేణ పురుషేణత ల్లోకాధిపతిసవిధంసీయ
 మానాస్తదనుగృహీతాస్తదనుజ్ఞాసమాసాదిత స్రక్కుందనాదిభోగభాజ
 నేనసహజేతల్లోకవిలయంవిహరంతీత్యుక్తంభ్రమభంజన్యాంశ్రీశాంకర
 సిద్ధాంతానువాదప్రస్తావే అస్యాయమర్థః అర్చిరాదిమార్గేణ గచ్ఛన్నా
 విద్యుల్లోక మాతివాహితైర్మిత స్తోబ్రహ్మలోకాదాగతేన కేన చి

కమానుషేణపురుషేణ హిరణ్యగర్భసవిధం నీయమాన స్తదనుజ్ఞయా
శ్రత్యాన్భగాననుభవ న్నాతల్లోకవిలయం తిష్ఠతీతి.

అత్రై వంశంకితం తత్ర కార్యబ్రహ్మలోకే స్రక్చందనాదిఘాలవి
షయాణాం సత్వేతేషామనుదినంతల్లోకాధిపతినా కార్యబ్రహ్మణా స
మాసాదితత్వే చకింప్రమాణమితిరాగ్రప్రప్తవ్యఇతి.

అత్రోచ్యతే అత్ర బ్రహ్మలోకే ఘాలవిషయాస్సంతీతి అనుది
నం సమాసాదితాధిపంతీత్యుక్తమిత్యుక్తం ఇద మనుక్తోపాలంభన మవి
వేకనిబంధనం సహిష్ణుల ఇతి అనుదిన మతినోస్తేస్తత్ర విద్యతే.

బ్రహ్మలోకంగతస్య స్రక్చందనాద్యుపభోగా స్సంతీ త్యత్ర
దహరవిద్యావాక్యకేషేషే సయదిపిత్యుగోక కామోభవతి సంకల్పాదే
వాస్యపితరస్సముత్తిష్ఠంతీ త్యాదినా అభయదిగంధమాల్యలోకకా
మోభవతి సంకల్పాదేవాస్యగంధమాల్యేసముత్తిష్ఠతః అభయద్యన్న
పానలోక కామోభవతి అభయదిగీతవాదీత్రలోకకామోభవతి అభయ
దిస్త్రీలోకకామోభవతి సంకల్పాదేవాస్యస్త్రీయస్సముత్తిష్ఠంతీ తే
నస్త్రీలోకేనసంపన్నోమహీయత ఇతిఛాందోగ్యశ్రుతిరేవమానం అత్ర
స్రక్చందనవనితాద్యుపభోగస్య సంకల్పవిర్వర్త్యస్య వర్ణనాత్ - స్ర
క్చందనాదీనాంఘాలత్వస్యా స్మాభిరప్యవభ్యుపగమాత్ - సంకల్పాదేవ
తుతచ్ఛృతేరితిన్మాతే సంకల్పబలాదేవచై మాయావత్ప్రయోజనం ఘో
ర్యోపపత్తితి బ్రహ్మలోకంగతస్య స్రక్చందనాద్యుపభోగ న్నూత్రభా
వ్యశారాభ్యాం కంతతోఽర్జిత ఇతి నతదసంభావితత్వశంకావకాశః -
బ్రహ్మలోకభోగానాం తదనుజ్ఞాసమాసాదితత్వే భోగమాత్రసామ్య
లింగాచ్చ తిన్మాత్రోదాహృతా॥ శ్రు॥ తమాహాపౌవై ఖలుమీయంతే
లోకోసావితీ కాపీతక్తిబ్రహ్మణోపనిషన్మానం తత్ర హి వర్యంకబ్రహ్మ
విద్యాయాం తంబ్రహ్మహ కోసీ త్యాదినా తల్లోకాధిపతినా సాకం ప్ర
శ్నోత్తరప్రదర్శనపూర్వకం కేనానందరతింప్రజాతిమి త్యుపపత్తేనేతి కే
నేత్వా ఇతి సాదాభ్యా మితి కేన ధియోవిజ్ఞతవ్యం కామానితి స్రజ్ఞ

యేతి ప్రబ్రూయా తమా హాపావై ఖలుమీయంత ఇత్యాదినా బ్ర
హ్మలోకే సర్వేంద్రియవ్యాపారప్రదర్శనపూర్వకం - బ్రాహ్మలోక
కామానాం తమాహేత్యాదినా తల్లోకాధిపత్యనుజ్ఞాసమాసాదితత్వ
ముపవర్ణితం- సచా హాపావై ఖలుమీయంత ఇతికథనా దమృతపానమా
త్రవీవ తదనుజ్ఞాపేక్షేతి వాచ్యం తస్యోపలక్షణత్వాత్ అన్యథా భోగ
పుష్కలత్వానాపత్తేః మహానారాయణోపనిషదిచ తదనుజ్ఞాత శ్చిప
ర్యుపరిగత్యే త్యాదినా ప్రతిపదం తదనుజ్ఞాపేక్షా దర్శితేతి నాత్రవివా
దావశాళో విదుషాం అన్యథా తల్లోకాధిపతిపారతంత్ర్యాభావే స్వసం
కల్పవశాన్నిరవగ్రహైశ్వర్యప్రాప్తిప్రసక్తౌ స్వసంకల్పవశా జ్ఞగత్సృ
ష్ట్యాదిసామర్థ్యమపి స్యాదితి భోగమాత్రసామ్యలింగాచ్చేతి సూత్రం భ
క్ష్యేత - అతోఽకామేనాపి బ్రాహ్మలోకీకానామైరంమదీయసర ఉపభో
గోపలక్షితానాం భోగానాం తల్లోకాధిపత్యనుజ్ఞాసమాసాదితత్వ మంగీ
కరణీయ మితి నాత్రవివాదో నిర్మూల్యరాణాం విదుషాం సహి కాకేభ్యో
దధిరత్యుతా మితివాక్యే దధ్యుపభూతుకజంతుమాత్రోపలక్షితత్వ మ
సంప్రతిపన్నం ఏవం కేమాంచినోగ్ధానాం తదనుజ్ఞాసమాసాదిత్వావగ
తౌ తదతిరిక్తానామపి తత్సజాతీయానాం వినాప్రబలంబాధకప్రమాణం
తదనుజ్ఞాసమాసాదితత్వం సంప్రతిపన్న మేవేతి విభావనీయం-

తదేతద్వర్ణనస్యా ర్థవాదమాత్రత్వా త్కర్మజడానాం ప్ర
రోచనాథానాం త్యల మితియదుక్తం తదసత్ - భూతాథానాద
ప్రామాణ్యస్య దేవతాధికరణే భాష్యకారైరేవ వ్యుత్పాదితత్వాత్ క్ర
మముక్తి దర్శనాన్యక్యేవమేవౌపపద్యంతి ఇతి కంతరవేణ క్రమముక్తి
ప్రతిపాదకవాక్యానాం స్వాధేప్రామాణ్యస్య పపాదితత్వాత్ అతః
కర్మజడానాం ప్రరోచనాయే త్యుక్తి రజ్ఞాననిబంధనా॥

యచ్చ బ్రహ్మసత్రాదిదూషణం కృతం తత్సాధుకార్యవిద్వేష
నిబంధన మితి నాత్రప్రతిపత్తవ్యం కించిత్ ;

౬ యేతువున రుద్రహోపాసకాః కర్మాంతరేణ బ్రహ్మలో
కంగతాస్తేవునస్సంసార మూషణంతే ఇమంమూసవమాదర్శనా

న త్తంత్రాదిశ్రుతా విమ వితి వదస్సారస్యాదిత్యుక్తం భ్రమభంజనాం
 తత్ర అబ్రహ్మచారిసకా ఇత్యత్రకిమబ్రహ్మణ ఉపాసకా ఇతి ఉత్త
 బ్రహ్మచారిసకాభిన్నా ఇతివేతి వికల్ప్య యే యే మాషణాభాసాఅభి
 హితా స్తేనర్వేపి భాష్యానధ్యయనిబంధనా భాష్యాన్ధానవబోధనిబం
 ధనావా ।

తథాహి అబ్రహ్మణ సువిశేషబ్రహ్మభిన్నస్య పంచాగ్న్యేతే
 రుపాసకాః తేపి తద్యద్యత్థంవిదు రితిశ్రుతిప్రామాణ్యా ద్భిహ్మలోకం గ
 చ్చంతి బ్రహ్మచారిసకాభిన్నా అప్యేతే భవంతి బ్రహ్మచారిసకాభిన్నా
 శ్రద్ధాతపోనుష్ఠాయినోపి యేచేమైరశ్యే శ్రద్ధా తప ఇత్యుపాసత ఇ
 తిశ్రుతిప్రామాణ్యా ద్భిహ్మలోకం గచ్ఛంతి త్యుభయథాప్యవపత్తా
 కానుపపత్తిః పంచాగ్నివిద్యయా శ్రద్ధాతపోనుష్ఠానేనా శ్వమేథా
 ద్యనుష్ఠానేనచ యేబ్రహ్మలోకంగతా స్తేహంతర్వజ్ఞాననియమాభావా
 త్కల్పాంతరే పునరావృత్తిరపి ఇమంమానవమావతంనావతంనే
 తేషామిహ రపునరావృత్తిరితి శ్రుతిసిద్ధేవ అత్రపంచాగ్నివిద్యావిదాం
 శ్రద్ధాతపోనుష్ఠాయినాం చ బ్రహ్మచారిసకాభిన్నానా మచ్ఛిరాదిమాగ్నే
 ణ బ్రహ్మలోకప్రాప్తి స్తేషా మబ్రహ్మచారిసకత్వా త్కల్పాంతరే
 పునరావృత్తి శ్చ ఛాందోగ్య పంచమప్రపాతక గతాయా స్తద్యద్యత్థం
 విదు రితిశ్రుతే ర్వాగ్భ్యానావసరే భాష్యకృద్భి ర్విస్పష్ట మభిహితా
 అశ్వమేథయాజినాం బ్రహ్మలోకప్రాప్తి రుత్తరత్రా వేద్యతే - అత్ర
 చాస్మాభి సుమాధాతవ్యం నకిమప్యస్తి సర్వోపయమర్థో భాష్యకృ
 ద్భిరేవ నిరూపితఇతి భాష్యం ప్రదర్శ్యతే ఛాందోగ్యే పంచమ ప్ర
 పాతక గతం భాష్యం ।

తత్ తత్ర లోకప్రత్యుత్థితానా మధికృతానాం గృహమేఢి
 నాం యే ఇత్థం యథోక్తం పంచాగ్నిదర్శనం ద్యులోకాద్యగ్నిభ్యో వ
 యంక్రమేణ జాతాఅగ్ని స్వయాపాః పంచాగ్న్యైశ్చానః ఇత్యేవం విదుః
 జానీతుః కథమవగమ్యతే ఇత్థంవిదురితి గృహస్థావబోధ్యంతే నాన్యఇ

తి - గృహస్థానాం యేత్యనేవంవిదుః కేవలేన్యపూర్తాద త్తవరా నై
 ధూమాదినాచంద్రగచ్ఛంతి తివక్యతి - యే చారణ్యోపలక్ష్మితా వై
 భావనాః పరివ్రాజకాశ్చ క్రద్ధా తప ఇత్యుపాసతే తేషాం చేత్థంవిద్ధి
 స్సహార్పిరాదినా గమనం వక్యతి పారిశేష్యా దగ్నిహోత్రాహుతిసం
 బంధాచ్చ గృహస్థావవ గృహ్యంతే ఇత్థంవిదురితి ననుబ్రహ్మచారిణో
 ప్యగృహీతా గ్రామశ్రుత్యాఽరణ్యశ్రుత్యాఽనుపలక్ష్మితాశ్చ విద్యం
 తే కథంపారిశేష్యసిద్ధిః నైషదోషః పురాణస్మృతిప్రామాణ్యాత్ ఊ
 ర్ధ్వరేతసాం నైష్ఠిగ బ్రహ్మచారిణా ముత్తరేణార్యమ్మః పంథాః ప్రసిద్ధః
 అత స్తేప్యరణ్యవాసిభిస్సహ గమిష్యంతి ఉత్తమర్వాణకాస్తు స్వాధ్యాయ
 గ్రహణార్థా ఇతినవిశేషనిర్దేశార్థాః ననూ ధన్వరేత్స్వంచేదుత్తర
 మాగప్రతిపత్తికారణం పురాణస్మృతిప్రామాణ్యా దివ్యతే - ఇత్థం
 విత్త్వంమనర్థకం ప్రాప్తంన గృహస్థాప్రత్యర్థవత్త్వాత్ యేగృహస్థా
 అనిత్థంవిదుః తేషాం స్వభావతోదక్షిణో ధూమాదిపంథాః ప్రసిద్ధః
 తేషాం యేఇత్థం విదుః సగుణం వా అన్యద్రుప్య విదుః అథ యదుచై
 వాస్మిన్ శవ్యంకుర్వంతి యదుచనార్పిషమేవాభిసంవిశంతీతిలింగాత్ ఉ
 త్తరేణ తేగచ్ఛంతి ననూధన్వరేతసాం గృహస్థానాంచ సమానే అశ్ర
 మిత్వే ఊధన్వరేతసామేవోత్తరేణ పథా గమనం నగృహస్థానామితి
 నయుక్తం అగ్నిహోత్రాదివైదికకర్మబాహుళ్యేచ సతి నైషదోషః అ
 పూతాహితే శత్రుమిత్రసంయోగనిమిత్తే హితేషాం రాగద్వేషే తథా
 ధర్మాధర్మాహింసానుగ్రహనిమిత్తే హింసాఽన్యత్రమాయాఽబ్రహ్మచ
 ర్యాదిచ బహ్వాశుద్ధికారణ మప్యపరిహార్యం తేషాం అతోఽపూతాః
 అపూతత్వానోత్తరేణ పథాగమనం హింసాన్యత్రమాయాఽబ్రహ్మచ
 ర్యాదిపరిహారాచ్చ శుద్ధాత్మానో హితరేశత్రుమిత్రరాగద్వేషాదిపరిహా
 రా ద్విరజసః-తేషాం యుక్త ఉత్తరఃపంథాః తథాచ పౌరాణికాః- యే
 ప్రజామీశిరే ధీరాస్తే శ్మశానానాని భేజరే యేప్రజాంనేశిరే ధీరా
 స్తేఽమృతత్వం హి భేజరే ఇత్యాహుః ఇత్థంవిదాంగృహస్థానామరణ్య
 వాసినాంచ సమాసమార్గత్వే అమృతత్వేచ ఫలే సతి అరణ్యవాసి
 నాం విద్యావర్ధ్యం ప్రాప్తం తథాచశ్రుతి విరోధః నత్రదక్షిణాయం

తి నావిద్యాంస్తప్తపస్వినతి సమామవిదీనో నభవత్తి చ విరుద్ధం వ
 ఆభూతసంప్లవస్థావస్యా మృతత్వేన వివక్షితత్వాత్ - తత్రైవాక్తం
 పాగానేతైః ఆభూతసంప్లవస్థాన మమృతత్వం హిభావ్యత ఇతి. యచ్ఛా
 త్యంతిక మమృతత్వం తదపేక్షయా నత్రనదక్షిణాయంతి సవనమవిది
 ణో నభవత్తీత్యాద్యా శ్శ్రుతయ ఇత్యుచో నవిరోధః - నచపునరావ
 త్తత ఇతి ఇమంమానవమానతత్వం నావతత్వంత ఇతి శ్రుతివిరోధ ఇతిచే
 న్ను ఇమం మానవ మితి విశేషణాత్ తేషా మిహ నపునరావృత్తి ర
 స్తీతిచ - యది హ్యేకాంతేనైవ నావత్తేరణ ఇమం మానవం ఇహే
 తిచ విశేషణ మనర్థకం స్యాత్ - ఇమమిహే త్యాకృతిమూత్ర ముచ్య
 త ఇతిచేన్న అనావృత్తిశబ్దేనైవ నిత్యానావృత్త్యర్థస్య ప్రతితత్వాదా
 కృతికల్పనాననధికా అత ఇమమి హే తిచవిశేషాగ్రహణత్వాద్య
 అన్యత్రా వృత్తికల్పనీయా అతః పంచాగ్నివిదోగృహస్థా యే యే
 చేమేరణ్యేవానప్రస్థాః పరినాజకాశ్చ సహనైషికబ్రహ్మచారిభిః శ్ర
 ద్ధా తవ ఇత్యేన నూద్యుపాసతే శ్రద్ధధానా స్తప్తపస్విన శ్చేత్యర్థః ఉపా
 సనశబ్ద స్తాత్పర్యార్థః ఇష్టాపూజే దత్త మిత్యుపాసత ఇతి యద్వత్
 శ్రుత్యంతరాత్ యేచ సత్యం బ్రహ్మ హిరణ్యగర్భాఖ్య ముపాసతే
 తే సర్వే అర్చిషం అర్చిరభిమానిసిం దేవతా మభిసంభవంతి ప్రతిప
 ద్యంతే ఇత్యాది

అస్మిన్ భాష్యేపంచాగ్నివిదాం గృహస్థానాం నైషికబ్రహ్మచా
 రిణాం వానప్రస్థానాం యతీనాం చోర్ధ్వరేతసా మాశ్రమధర్మమాత్రప
 రిపాలనశాలినా మనుపాసకానా మర్చిరాదిమార్గేణ బ్రహ్మలోకప్రాప్తి
 రభిహితా శ్రుత్యుపపత్తిప్రదర్శనపురస్కరం. ఇమంమానవమితి తేషా
 మిహే తిచశ్రుతిషు ఇమ మిహే తి పదస్వారస్యమనురుధ్య తేషాం త
 త్వజ్ఞాననియమాభావా త్కల్పాంతరే పునరావృత్తి రుపవర్ణితా హిం
 సా స్మృతమాయాపర్జనాదిరూపేణ నివృత్తిభర్తృత్వేన కర్మాంతరేణ
 బ్రహ్మలోకంగతానాం సగుణోపాసకానాంతు బ్రహ్మణాసహ విదేహ
 తైవల్యప్రాప్తే పునరావృత్తిర్నాస్తితి నత్రత్రదక్షిణాయంతినావిద్యాం

స స్తవస్యైవ ఇతి సవినయవిదిహోనభవత్ కీ తిచ శ్రుతీసాం వ్యవస్థా కల్పితా. స్థితే చైవం ముఖమస్తీ తివక్తవ్యం కుంతిపుత్రో వినాయక ఇతి వ త్పుత్రపూరణా యాజ్ఞజనవ్యామోహనాయ చోత్పర్గన్యాయేన ప్రవృత్తాని భావ్యవాక్యాని విలిఖ్య నిర్మూదామి యః ఖండనాభాసోఽభిహిత స్స సర్వోపి విద్వదుపహాసఫలో మూర్ఖజనరంజనమాత్రసారోఽప్యర్థేన్న తానిబంధన ఇతి నాత్ర ప్రతివక్తవ్యం విమూషా-

ఇమ మితిపదస్వారస్యానురోధే క్లిప్తకల్పనాప్రసక్తిరితి శ్రుతహాని రశ్రుతకల్పనాప్రసంగ ఇతిచ యేదోషా ఉద్ఘాటితా స్తే న మా ముపనిబద్ధంతి- శ్రీభగవత్పాదమతానువాదకత్వాత్- శ్రీభగవత్పాదై శ్చేమ మితి పదస్వారస్యా త్కల్పాంతరేఽ బ్రహ్మోపాసకానా మావృత్తి రస్తీతి ప్రదర్శితభాష్యే ప్రతిపాదనాత్-

శ్రీశంకరభగవత్పాదానాం భావ్యం ప్రమాణమితి వదన్నయంతద్భావ్యప్రతిపాదితా నర్థాం స్తత్సిద్ధాం చ దూషయితుం ప్రవృత్త ఇత్యహా బాలయతేః పూర్వాపరపరామర్శవికలతా తదయంబాలస్సవిరమనుయత శ్రీశంకరసిద్ధాంతదూషణాత్మకే దుష్కార్య ఇతి మహానపరాధః -

వస్తుతస్తు పంచాగ్నివిద్యావేదిదాం గృహస్థానాం వాసప్రస్థానాం వర్జివాణకానాంచ స్వాశ్రమధర్మమాత్రనిరతానాం పునరావృత్తిః తేషామేవ సగుణోపాసకానాం వపురరావృత్తిరితి సమ్యగ్వ్యవస్థాసంపాదకతయా ఇమ మిహే తిపదయో స్వారస్యసంభవేతదనవభాసో వ్యామోహైకనిబంధన ఏవేతి సంతోష్టవ్యం-

అథాశ్వమేధయాజినాం బ్రహ్మలోకప్రాప్తౌ భావ్యకారసమ్మతిశ్చౌతిసమ్మతిశ్చ ప్రదర్శ్యతే-

తథాహి బృహదారణ్యకే పంచమప్రపాతకే అథహైనంభుజ్యర్హాహ్యయః పప్రచ్ఛేత్వాదా భావ్యం తస్మాత్సాధిసంధీనాం నిత్య

వాం కర్మాణం సర్వమథాశ్వమథాదీనాంచ బ్రహ్మత్వాదీని ఫలానీతి
 బ్రహ్మత్వమేవా శ్వమేఫఫల మిత్య క్తంతై వకథా బ్రహ్మలోకప్రాప్తి
 రశ్వమేఫఫలశ్చే. తత్రైవ మృత్యు శ్వాశవానా లక్షణో బు
 ధ్ధ్యాత్వా సమప్తిః ప్రథమజో వాయు స్సూత్రం సత్యం హిరణ్యగర్భ
 ఇతిభాష్యేవాయు ర్హిరణ్యగర్భ ఇతి శబ్దా వత్ర పర్యాయావిత్వక్తం
 త్ర రత్ర వాయురాత్మని ధిత్వాత్రతాగమయ ద్యత్రాశ్వమేయాజినో
 ౭భవన్ని త్యేవ మివవై సవాయుమేవప్రశశగ్ంసేతి వాయుశబ్దాభిధే
 య హిరణ్యగర్భ ప్రాప్తి రశ్వమేఫయాజినా మభిహితా తథాచ క
 ర్మాంతరేణ శ్వమేధేన తద్యాజినో బ్రహ్మలోకం గచ్ఛంతీతి భాష్యకృ
 త్సమ్మతోక్తః సవవాస్సాభి రనూదితః తత్సిద్ధాంతాపరిజ్ఞానా ద్దూషణం
 కృతం- ఏతత్సర్వ మభిసంధాయైవ శ్రీరామానందమునిభీ రత్నప్రభా
 యామనావృత్త్యధికరణే యద్యపి తేషామిహనప్రసరావృత్తిరిమం
 మానవ మితిచక్షుతిష్ఠి హేను మితిచ విశేషణా దస్మింకల్పే బ్రహ్మ
 లోకంగతానాం కల్పాంతరే ఆవృత్తి ర్భూతి తథాపీ శ్వరోచాస్తి వి
 నా పంచాగ్నివిద్యా శ్వమేఫ దృశబ్రహ్మచర్యా దిపాదవై శ్వగతా
 స్తేషాం తత్త్వజ్ఞాన నియమాభావా దావృత్తి స్సాస్యో యేతు దహ
 రాదీశ్వరోచాస్యా గతా స్తేషాం సగుణవిద్యాఫలక్షయేపి నిరవగ్రహే
 శ్వరానుగ్రహలభ్యాత్మజ్ఞానా స్మక్తి రితినియమిత్వభిప్రత్యా హేతి సి
 ధ్ధాంత సంగ్రహః ప్రతిపాదిత ఇతి ప్రామాణికా విదాంకుర్వంతు.

2 ద్వైతప్రతిభాసాభావేతు యత్ర త్వస్య సర్వమాత్మైవాభూ
 తత్తేన కం పశ్యేదితి శ్రుతే రిశ్వరోచాసనాదీనాం ప్రసక్తిరేవ నా
 స్తి యథాద్వైతినాం ముక్తాప్రపాసనాద్యనుష్ఠానప్రసక్తి ర్నాస్తి తద్వ
 ది త్వక్తం భ్రమభంజన్యాం.

అత్ర కించ సంగృహీతస్వార్థస్యాంతే సగుణోచాసనాయాం
 ద్వైతమిథ్యాత్వప్రతిపాదక శాస్త్రస్యా విరోధిత్వే యాజినా యదుత్తం
 తదత్ర కించి త్ప్రతిప క్తవ్యం తద్యథోక్తం యాజినా యథా ద్వైతి
 నాం ముక్తాప్రపాసనాద్యనుష్ఠానప్రసక్తి ర్నాస్తి తద్వత్ ద్వైతమిథ్యా.

త్వప్రతిపాదకశాస్త్రవిచార స్తన్యవనాదికం వా సనగుణోపాసనాచిర
 ధీ త్యత్ర ప్రాచాం సనకాదీనా మర్వాచీనానాం శ్రీనారాయణతీర్థాదీ
 నాం శ్రీకృష్ణాదిభక్తాగ్రేసరాణా మూచార ఏవ పరమం ప్రమాణ మి
 త్యాదిక ఇతి భమభంజని స్థమనూద్య ద్వైతినాం ముక్తాపుపాసనాద్యై
 నుష్ఠానాభావస్య నారాయణతీర్థాదీనాం సగుణోపాసనా ప్రవృత్తేషు
 కథం ఘోషమానోపమేయభావః తమః ప్రకాశవ ద్విరుద్ధస్యభావ
 యోః ప్రవృత్తినివృత్త్యో రుపమానోపమేయభావో జన్మశ తేనాపి ని
 రూపయితుం నశక్యత ఇత్యాక్షేపా దత్తః తదిదమనవబోధవిలాసినిశిలి
 కించితం.

ద్వైతప్రతిభాసాభావే ఉపాసనామూలం నా స్వద్వైతినాం
 ద్వైతినాం ముక్తాపుపాసనాద్యనుష్ఠానం నాస్తీతి నివృత్త్యో రేవోప
 మానోపమేయభావో దత్తః తదనవబుద్ధ్య యథేత్యాదిగ్రంథం పూ
 ర్వాన్విత ముత్తరత్రా నుకృప్య దూషణాభిధాన మప్యత్పన్నతాని
 బంధనం. ఉక్తిప్రాభవం మహామోహహతకస్యయద్బలాదీదృశా న్నా
 త్రధారతాయా అప్యనధికారిణ న్నూత్రకారా స్సంవృతాః.

౮ కించ కః పునరయం నారాయణతీర్థః యస్సనకాదిభిస్సహ
 సమానపదే స్థాపితః బహుశ స్తరంగనామక గీత విశేష ప్రణేతా భ
 వేత్ యద్యేవంస్యా తేనా పౌరుషేయలియా నిర్దుష్టాయా శ్శుతేర
 ప్రమాణతా యజ్ఞసః ప్రకటిభవేత్. తద్యథా ఏకజాతేర యంధరో
 నృత్తగీతాదికం నృపే తిశిష్టశాసనా దితిబహు నిందిత్యా నృత్తగీత
 ద్యలంకృత పైక్వజాతిధర్మవిశిష్టస్య స్వధర్మప్రచ్యుతస్య ద్విజస్య నా
 రాయణతీర్థస్య సనకాదిభి స్సమానస్కంధత్వం ప్రతిపాదయతో రా
 మకృష్ణయజ్ఞసః కథం వేదాప్రామాణ్యకతానభవే దితి శ్రోత్రియావి
 భావయం త్విత్యాహు రజ్ఞాః.. తా నివబోధయామః.

యతిధర్మస్యా వ్యపరిజ్ఞానా దేవై తాదృశీ సాధుజననిందనాది
 దోష వివశతా ప్రాప్తే తి.. తథాహి యాజ్ఞనల్క్య స్మృతౌ ప్రాయశ్చి
 త్ర కాండే.

శ్లో॥ సర్వభూతహితార్థాంత ప్రేక్షకం నరకమందులుః । ఏకాదా
 యః పరివ్రజ్య భిక్షార్థగ్రామ మా విశేత్ ॥ అప్రమత్తశ్చరేద్భృతం
 సాయాపీషా నాభిలక్షితః । రహితే భిక్షుకైర్గ్రామే యాత్రామూత్ర
 మహోదయః ॥ యతి సాత్రాః మృద్వేణు దార్యలాలు మయానిచ । స
 లితై శ్శుద్ధిరేతేషాం గోవాలై శ్శావఘుర్వణం సన్నిరుధ్యేంద్రియగ్రా
 మం రాగద్వేషే వ్యదస్యచ భయం హృత్వాచ భూతానా మమృతీ
 భవతి ద్విజః కర్తవ్యా శయశుద్ధిస్తు భిక్షుకేణ విశేషత ఇత్యా దివా
 బహుళధర్మా నభిధాయవై రాగ్యోత్పత్త్యర్థం గర్భనాసాదిదుఃఖ మభి
 వర్ణ్య అనంతరం యథావిధానేన పథక సామగాన మవిచ్యుతం సావధా
 న ప్రదభ్యాసా త్వరంబ్రహ్మ ధిగచ్ఛతి అపరాంతక ముల్లోప్యం మద్ర
 కం ప్రకరీం తథా ఔవేళికం సరోబిందు ముత్తరం గీతకానిచ ఋగ్గా
 థా పాణికా దక్షవిహితా బ్రహ్మగీతికా గేయ మేతత్తదభ్యాస కరణా
 ద్బ్రహ్మసంజ్ఞితం ॥ ఏకావాదన తత్త్వజ్ఞ శ్రుతి జాతి విశారదః తాలజ్ఞ
 శ్చాప్రయానేన మోక్షమార్గం నియచ్ఛతి ॥ శీతజ్ఞో యది యోగేన నా
 ప్నోతి పరమం పదం రుద్రస్యానుచరోభూత్వా సహ తెనైవ మోద
 తే ॥ ఇతి యతీనాం స్వామగానం తాకికం చ భగవత్కీర్తనపర్యవసితం
 గానం ఏకావాదన శ్రుతి తాళవాదనాదికం చ కర్తవ్యతయా విధతే
 భగవాన్ యోగీశ్వరో యాజ్ఞవల్క్యః మహానుభావో విజ్ఞానభిక్షుశ్చ
 మితాక్షరాయాం శ్లో ॥ మనుః విధూమే సన్నముసలే వ్యంగారే భుక్త
 వజ్జనే వృత్తే శరావసంపాతే నిత్యం భిక్షాం యతిశ్చరేత్ ॥ ఏకకాలం
 చరేద్భిక్షాం ప్రసజ్జేన్నతువిస్తరే భైక్షప్రసక్తోపి యతి ర్విషయేవ్యపి
 సజ్జతి తథాసంపర్తః అష్టాభిక్షా స్సమాదాయ సమునిస్సప్త పంచవా
 అభిః ప్రత్యుశ్య తాస్సర్వా స్సతోశ్చీయా చ్చ వాగ్యతః ఇత్యాది
 స్మృత్యంతరోదాహరణపూర్వకం యతిధర్మా నభిదధాన ఆహ ॥ కించపి
 నేతి భరతాది ముని ప్రణీత ఏకావాదన తత్త్వవేదీ శ్రూయత ఇతి
 శ్రుతిద్వ్యావేశతివిధా స్వరేషు జాతయ స్తు వజ్జాదయ స్సప్త
 తుద్ధా స్సంకరజాతయ స్వేకాదశే త్యేవ మష్టాదశవిధా స్తామవిశా
 రదః ప్రవీణతః తాల ఇతిగీతప్రమాణం కథ్యతే తత్త్వయావజ్ఞ శ్చరద

మవిష్టబ్రహ్మపాపకరయా తాలాదిభంగళయా చ్చిత్తవృత్తే ర్భా
గ్రతాయా మ్సుకరత్వాదల్పాయానే నైవముక్తిపథం నియచ్ఛతి ప్రా
ప్నోతి ఇత్యాహ ।

శ్రీభాగవతే చై కాదశ స్కంధే నవకవ్యపాఖ్యానే కవిః ।

శ్లో॥ శృణ్వన్నుభద్రాణిరథాంగపాణే ర్జన్మాని కర్మాణి చయాని
లోకే । గీతాని నామాని తదర్థకాని గాయన్విలజ్జో విచరే దసంగః॥
ఏవంవృతస్స్వప్రియనామకీర్త్యా జాతానురాగో దృఢచిత్త ఉదైచః హ
సత్యసా రోదితి కాతి గాయత్యున్మాదవ స్మృతిలోకబాహ్య ఇత్యాదినా
భక్తిపక్షవతాం కీర్తనంగా ననటనంచానుజానాతిభగవాన్పార్వభాకవిః॥

శ్రీయస్సృతింభక్తిముదస్య తేవిభాః క్లిశ్యంతియే కేవలబోధల
బ్ధయేతేషామసా క్లేశల ఎవ శిష్యతే నాన్య దృఢాథ్మాలతుమావఘాతి
నా మిత్యభక్తాన్నిందతి భగవాన్ శుకః ఎవంస్థితేనకలశిష్టజనసంప్రతిప
న్నస్య శ్రీకృష్ణసాక్షాత్కారవత్త్వేన లోకవిదితస్య మహాపండితచూ
డామణేర్గౌడబ్రహ్మనందస్యాపి గురుతయా సమృతస్య సకలధర్మవిద
స్తరంగప్రణేతు శ్రీనారాయణతీర్థ యతీంద్రస్యాపి చరితముపహసన్న
యం నారదాదీన్ మహానటం శివం వేణుగాసవిసోదినం శ్రీకృష్ణం భ
రతమునిం సరస్వతీంచ వినిందత్యేవేతి భగవద్భాగవత మామకోఽ
పూర్వోయం యతి స్వయంపత స్మన్యాససి స్వానుయాయినః పాఠ
యతీత్యత్ర సకోపిసందేహావసరో ధర్మశాస్త్రవిదాం-

అయంచశ్రీనారాయణతీర్థశ్రీగౌడబ్రహ్మనందస్యగురురితి॥ శ్రీ
నారాయణతీర్థానాం గురూణాం చరణస్పృతిః భూయాన్మేసాధికేష్టానా
మనిష్టానాంచ బాధికేతి లఘుచంద్రికా గ్రంథారంభప్రయుక్త భ్యాసశ్లో
కేన గ్రంథసమాప్తిప్రయుక్తేన శ్లో॥ శ్రీనారాయణతీర్థానాం వట్సప్తీ
పారమియమాం చరణౌ శరణీకృత్య తీర్థ స్సారస్వతార్ణవశ్చతిశ్లోకేన
ఉభయోరపి శ్రీకృష్ణభక్తాగ్రేసరత్వేన లోకప్రసిద్ధ్యాచ నిర్ణీయతే॥
అస్య చమహాపండిత్య మద్వైతనిష్ఠతాచా అద్యయమఖండిత

విశేషముగాదీ త్యాగివరంగ చరిత్రలకాలినా విడుదల మిదివిధ
మితిన్వారవ కృత్య మవశిష్టతే.

ఏకజాతేరయంధర్మ ఇతితు జీవనార్థం సృత గీతాదిసమాశ్రయ
గా విషయమితి నశోపి విరోధః. ఏవంపరశ్చతాని భక్తానాంగీకరణటనా
భ్యనుజ్ఞానాని వర్తంతే గ్రంథవిస్తరభీత్యా యతః సుయాపొలిరిరిన్యా
యేనచ నలిఖతాని.

అపిచపదేపదేబ్రహ్మసత్రంవినిందత్యయం తదనంగతం.

శ్లో॥ స్వామ్యంభువబ్రహ్మసత్రంజనలోకేభవత్పురేతి శ్రీభాగవ
తేభివర్ణితమేవబ్రహ్మతత్త్వవిచారప్రధానం బ్రహ్మసత్రం - విశేష
తశ్చకతా॥ శ్రీభాగవతే ఏకాదశసంధేపంచమాధ్యాయే శ్లో॥ కలాకృ
ష్ణం త్విషాంష్టం సాంగోపాంగం సపార్షదం యశ్చైస్సంకీర్తనప్రాయే
ర్యజంతిహి సుమేధసత్తతి సంకీర్తనప్రాయే ర్బ్రహ్మసత్రసప్తాహాది శ్రీ
కృష్ణస్యారాధనం సుమేధసాంక ర్తవ్యతయా ప్రతిపాదయతి భగవాన్
కరభాజనః - ఎవం స్థితే దుర్లోభసాం తదనభిమతం చేదస్తు కోలోక
మారాధయితుం సమర్థః ప్రమాణసిద్ధ మర్థం యాథాశ క్త్య సుతిష్ఠంతః
కృతార్థా భవేమేతిసాధూనాంవి నిశ్చయః

౯. ఇహఖిలుసత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మేత్యాదిశ్రుతికతప్రకా
శిత మద్వితీయం బ్రహ్మనాదినిధనమానంద ఘనంముక్తప్రాప్త్యంవిరాజ
తే తదేవానాదిమూలప్రకృత్యవచ్ఛిన్నంసవిశేషం బ్రహ్మేతిగీయతేమూ
లప్రకృతి గతసత్త్వాంశాధిక్యే శుద్ధసత్ప్రధాన మాయాత్మక ప్రకృత్య
వచ్ఛిన్నమిశ్వర ఇతి వ్యవహీయతే. మలినసత్త్వ ప్రధానావిద్యావ
చ్ఛిన్నం జీవభావే నావతిష్ఠతఇ త్యుక్తంభ్రమభంజన్యాంలత్రమూలప్ర
కృత్యవచ్ఛిన్నంసవిశేషంబ్రహ్మేతి మాయావచ్ఛిన్న మిశ్వర ఇతిచవిభా
గో నసంగచ్ఛతే చిచ్ఛాతుర్విభ్య ప్రక్రియాయా స్సాంప్రదాయితై ర
సంగీకారాదితిమాషణం కృతం తదవ్యజ్ఞాననిబంధసమేవ.

చిదానందమయబ్రహ్మప్రతిబింబసమన్వితా తమోరజస్వత్త్వగుణా
 ప్రకృతి ర్ద్వివిధా చ సేతి శ్రీవిద్యారణ్యగురుభిః మాయాబింబో
 వశీకృత్య తాం స్యాత్సర్వజ్ఞః శ్చ ఇతిప్రతిపాదితా న్నాయాప్రతిబింబ
 యాపా దీశ్వరాత్ అవిద్యావశగ స్త్వస్య ఇతిప్రతిపాదితా దవిద్యావృ
 త్తిబింబయాపా జ్జీవాచ్చ విలక్షణస్య తమోరజస్వత్త్వగుణవిశిష్టప్రకృతిప్ర
 తిబింబస్య సవిశేషబ్రహ్మణోభిధానాత్ అన్యథాయది తాదృశప్రతిబింబ
 స్వయాపవితృః ॥ నాభవిష్యత్ చిదానందమయబ్రహ్మ ప్రతిబింబ స
 మన్వితేత్యేవనానన్యత్ తదేవమూలప్రకృతి ప్రతిబింబితం సవిశేషం
 బ్రహ్మ త్యభిహితమ్యయా క్వచిదేతాదృశంవిభాగ మపరిణయ్యచిత్తై
 విధ్యప్రక్రియై వాంగీక్రియతే యథాం తాకరణస్యద్విత్వ త్రైవిధ్య
 చాతుర్విధ్యా దికంయథాయథం వృత్త్యంతర్భావా సంతర్భావ
 వివక్షయా వ్యవహీయితేతద్వత్ - అతేవశుద్ధసత్త్వ ప్రధాన మా
 యోపాధికేభ్యో వ్యవహారాయ తత్తదుణా నుపాదదదోభ్యో బ్రహ్మ
 విష్ణు రుద్రేభ్యో గుణమూర్తిభ్యోఽనికః గుణత్రయ సామ్యవస్థా
 రూపప్రకృతి ప్రతిబింబితసవిశేషబ్రహ్మరూప స్సర్వేశ్వరః పరమశివః ప్ర
 తిపాద్యత అధర్వశిఖాద్యుపనిషత్సు- తద్వధా॥ సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణురు
 ద్రేంద్రాస్తే సంప్రసూయంతే కారణంతు ధ్యేయ స్సర్వైశ్వర్య సం
 పన్న స్సర్వేశ్వరశ్చంభరాకాశమభ్యేతి తథాచేశ్వరాపేక్షయాసవిశే
 షబ్రహ్మణోఽన్యత్త్వనిరూపణం సప్రమాణమేవ శ్రీవిద్యారణ్యగురుభిర
 పిప్రత్యక్తత్వవివేకోపక్రమ ఏవై తదభిహితమితి నమస్మాత్ర పర్యవసా
 యినీఽయం నిందే తివిభావనీయం.

అంతే చాక్లీలాది దోష దూషితాని రాగద్వేషాది నిబంధనాని
 యానివాక్యాని లిఖితాని తాని తుచ్ఛానీ త్యుపేక్షితాని.

శ్రీశాంకరసిద్ధాంతవిరుద్ధే ప్రస్థానాంతరే కలివశా తేన చిత్ర
 వర్ణితేయథాశక్తిసిద్ధాంతోపపాదనపూర్వక మాధునికమప్రామాణికం
 మతం ఖండనీయమితి శాంతవృద్ధయతయైవ భ్రమభంజనీరచితా స్థితే
 చైవం స్వయమపి తాదృశం కల్పితం పంథాన మనంగీకుర్వ స్మమా
 యామాత్సర్యాట గ్రస్తతయా మదుక్త మకర్మర్థ మసహమానశ్శ్య

ప్రహరిగ్భవ్యాయేవ స్వయమపి తస్మలేఖండనంకుర్వన్మి వా భివయా
 పూర్వాపరపరామర్శవికలతయా భగవత్పాద సిద్ధాంత సిద్ధానవ్యూహ
 నివిందన్నయం సన్నాస్యసీ స్వప్రణీత గ్రంథారంభ ద్వితీయశ్లోకే
 దంభాచారమిషేణ వంచితజనం భోగైక చింతాతుర మి త్యస్మిన్
 స్వనిష్ఠతయా ప్రతిపాదితా నవగుణానే వాభి వ్యంజయామాస. అహ
 మేవ పండిత ఇతి నమమాభిమానః సంతి మహంతః పరస్పహసా గు
 ణగుణవివేచనచణాః పండితాః ఏతదీయాన్తు శంకా అనవబోధనిబంధ
 నా భ్రమైకనిబంధనావే త్యావేద్యతే మందాభికారిణాం భ్రమవృదా
 సాయ అంతేచ సమాప్తం ప్రథమాహ్నిక మిత్యుక్తం ఇదమేక మే
 వాలం స్వాహంకారా వేదనాయ సాధుజన విద్యేష్వ ప్రకటనాయచ ఇ
 తః పరమపి చేదాహ్నికం నవమాష్టకప్రాయం భవితు మర్హతి తదల
 మాహ్నిక నిర్మాణ వ్యసనితయా. తదేతేభ్యో వినిద కేభ్య స్తత్రైత
 సాధుజన నిందాభ్య స్తదీయాహంకారానూయాది గుణగణేభ్య స్తత్రై
 యు క్తేభ్యో నిచ మం. భ్రమయా. ప్రా ప్తిత్వం ఇత్యాది లింగవివర్యానే
 శృద్ధార్థదోషేభ్యశ్చ కుర్మహే నమాంసి ధూయాంసి సుదూరతో ఒస్మ
 త్పరివజ్జనాయ- తదితః పరం శతకృత్యః ఖండన విలేఖనే. తాస్యపి
 స్థాల్పలూక న్యాయేనై తాదృశా న్యేవేతి నపునః ఖండనవిలేఖనాయో
 త్సహామహే-

గృహస్థాః ఖలువయం కుటుంబభరణవ్యగ్రత యో త్తమాశ్రమ
 గౌరవేణచ సన్నాస్యసీ వినిదనాయూ లభ్యావకాశాః-

సన్నాస్యసినః ఖలుతే- పరవినిదనాయ సుపర్యాప్తోవతాశ ఇతి
 వినిదంతు- పరం త్వేవ మహంకారాద్యావేశీన పరమాపణ మనుచి
 తం- విశేషతో యతీనాం- కింకుర్వంతి తే. దేవసంధూషితాశయ
 త్యాత్- అతఏవోక్తం భగవద్భి ర్వాత్మికకార్తైః ॥ శ్లో॥ ప్రమాదినో
 బహిశ్చిత్తాః పిశునాః కలహోత్సుకాః సన్నాస్యసినో ఒవిద్యశ్యంతే దేవ
 సంధూషితాశయాఇతి-

యద్యపి ప్రమాదినో యతయః ప్రబోధ్యంతే శిష్యైః యథా
 ఒమరుకదేహప్రవిష్టో భగవాన్ శ్రీశంకర స్తచ్చిప్యైః పద్మపాదాదిభిః

మీరే తే తున స్వస్థా ఏవభవంతి- ఇదం త్వన్యాదృశం యతిత్వమ్
మీ య ద్ధితవిజ్ఞానయిత్యానపి ద్వివ్యంతీతి-

త దే తేమామపి యతీనాం శమదమాదిసంపత్తిం దరిభాహం
కారానూయాదిరాహిత్యంచ ప్రసాదయతు భగవాన్ సర్వజ్ఞః కరుణా
కర శృంకరఇతి తమేవపరశివం ప్రార్థయామః॥

తదేతాదృశైర్వృత్తిభి స్సహజైర్వృత్తసిద్ధాంతవినిశ్చయాయ కృతే
నాపి శాస్త్రార్థేన తదీయగుణానువాదేనచ యదిస్యాద్దోష స్తం - స్వధ
ర్మానుష్ఠానప్రమాదకృతం దేశకాలాననుకూలత్వప్రయుక్తం చాస్మదీ
యం దోషం తస్మూలభూతామవిద్యాంచోన్ముల్య కృతకృత్యతా మా
పాదయతు భగవాన్ పరమేశ్వరఇతి తమేవ నాథయామః-

యే కేచి త్సంతించే దత్రాపి శబ్దార్థాదోషా స్తాస్తస్సంశోధ్య
ముండయంతు మహాపురుషపరిగృహీత మద్వైతసిద్ధాంత మితి నిర్వృత్త
రా నృహువిదోఽభ్యర్థయే- శ్రీమదద్వైతానందతీర్థరసి భ్రమభం
జన్యాః ఖండనాథాసో రచితః- సచమత్రుతిపాదితా నర్థా న్మాత్రయా
పి విఖండయితుం నాలమితి పాత కావీవ జానంతీతి. సతత్ఖండనా యో
ద్యమః కృతః-

తదనేనా ద్వైతసిద్ధాంతోపపాదనాత్మకేన గ్రంథేన ప్రీయతాం
కరణాకర శృంకర ఇతి శివం-

శ్లో॥ సర్వతంత్రస్వతంత్రాణాం గురుణాం కరుణాబలాత్ యజ్ఞ
నా రామకృష్ణేన రచితా బాలబోధిని

యేభ్యో మహాశయేభ్యోహం తత్తద్విజ్ఞాన మాప్తవాన్ తాం
త్సర్వా సద్గురౌ నృక్త్యా ప్రణమామి ముహుర్ముహుః॥

కలిసమయేవంచసహస్రా ధిక షోడశ సమామితే చలితే రా
మస కాతిక కృష్ణకాదశ్యాం విరచితో నిబంధోఽయం

ఇతిశ్రీకృష్ణారట విరాజమాన విజయవాటికా పురినివాసి

విద్యతోస్సమయాజి మల్లాదిరామకృష్ణ విరచితా

బాలబోధిని సమాప్తా

10719

